

DIPL. AGR. ĽUDOVÍT VENENY

Ludovít Veneny sa narodil 17. decembra 1888 v Čavoji neďaleko Prievidze. Pochádzal z lesníckej rodiny. Poľnohospodárske vzdelanie nadobudol na Kráľovskej hospodárskej akadémii v Košiciach, kde ukončil štúdium v roku 1910. Po skončení štúdia a jednoročnej vojenskej základnej služby nastúpil ako adjunkt v Smoleniciach na majetku grófa Pálffyho. Šľachtiteľskú prácu začal na Krajinskom šľachtiteľskom ústave v Magyaróváre ako asistent u prof. E. Grábnera v roku 1913. Tu si osvojil základy šľachtenia a pracoval tu do vypuknutia I. svetovej vojny v roku 1914.

Po vypuknutí vojny ho povolali do vojenskej služby. V roku 1916 na ruskom fronte padol do zajatia a dostal sa do zajateckého tábora v Tomsku na Sibíri. Čoskoro sa naučil po rusky. Priepustky z tábora využíval na návštevu Hospodárskeho spolku v Tomsku a na vychádzky do okolitých polí, čím získaval cenné poznatky, ktoré sa snažil využiť v prospech šľachtenia. Na základe týchto poznatkov vypracoval návrh na šľachtenie pšenice pre tamojšiu oblasť Sibíri. Tento návrh sa dostal na posúdenie do Západosibírskeho šľachtiteľského ústavu v Omsku riaditeľovi V.V. Talanovovi. Na základe priaznivého ohodnotenia tohto návrhu L. Venenyho prepustili zo zajateckého tábora a preradili ho na prácu do spomínaného šľachtiteľského ústavu. Prof. V.V. Talanov mu prideliť šľachtiteľské škôlky, analyzovanie šľachtiteľského materiálu a systematizáciu pšenice a jačmeňov.

Po skončení vojny a pobytu v Omsku sa v roku 1921 L. Veneny vrátil do vlasti. Priniesol so sebou bohatú zbierku rôznych foriem pšenice a jačmeňa a túto využil, ako východiskový materiál vo svojej šľachtiteľskej práci, ktorú začal v Jánošovciach pri Rimavskej Sobote, neskôršie v Lučenci. V tomto období začal pracovať aj s ozimnými formami pšenice *Tr. aestivum* a pšenice tvrdej *Tr. durum*.

Ludovít Veneny was born on Dec. 17th., 1888 at Čavoj, not far from Prievidza. He originated from a forestry family. He was graduated from the Royal Economical Academy in Košice in 1910, educated in agriculture. After his studies and one-year military basic service, he was employed at the estates of the count Pálffy at Smolenice, as an assistant. He began his work of plant breeding at the Regional Institute of Plant Breeding at Magyaróvár as an assistant at prof. E. Grábner, in 1913. He got the bases of breeding and worked there until the outset of World War I in 1914.

Then he became soldier and in 1916 he fell into captivity at the Russian front and was imprisoned at Tomsk, Siberia. As a prisoner of war, he used to visit the Agricultural Union at Tomsk and made trips at the surrounding fields. So he gained valuable notions in selection. Based on these notions, he elaborated a proposal to breed wheat for the region of Siberia. This proposal was presented to V.V. Talanov, director of the West Siberian Selection Institute at Omsk. Based on the favourable evaluation of this proposal, L. Veneny was left from the encampment and was shifted for works at the breeding institute. Prof. V.V. Talanov allotted him selection nurseries, analyses of the breeding material, and systemization of wheat and barley.

After the end of World War I and his stay at Omsk in 1921, L. Veneny returned to his country. He brought a rich collection of various forms of wheat and barley with him and he utilized it as a starting material in his breeding work begun at Jánošovce near to Rimavská Sobota, and later on at Lučenec. In this period he began to work also with winter wheats *Tr. aestivum* and *Tr. durum*. It must be emphasized that L. Veneny as the first began to deal with the idea to breed durum winter wheat.

The pedigree of the first variety of the winter durum wheat "**Makaronka**" (registered 1956) has its roots in this period. Two varieties of winter wheat *Tr. aestivum* **Lučenská 1202** and **1205** were bred in this period.

Making acquaintance with Július Szabó, painter, whom he supported from the outset, was an important event of his personal life, and they became friends for their entire lives.

L. Veneny had acted at **Pribet** not far from Nové Zámky from 1930 to 1936. In that period, he had already a widely elaborated material of winter wheat and spring barley. The following important varieties were bred in that period: **Pribet No. 3** winter wheat (registered in 1933) and the **Red Pribet** (1931), **Pribet awned** spring wheat

Treba vyzdvihnúť, že L.Veneny sa ako prvý začal zaoberať myšlienkou vyšľachtenia ozimnej pšenice tvrdej.

Do tohto obdobia siahajú korene rodokmeňa prvej odrody ozimnej tvrdej pšenice "**Makaronka**" (povolená v r. 1956). Z ozimnej pšenice *Tr. aestivum* vyšľachtil v tomto období dve odrody - **Lučenskú 1202** a **1205**.

Dôležitou udalosťou jeho osobného života bolo zoznámenie sa s maliarom Júliusom Szabóom, ktorého od začiatku podporoval a stali sa priateľmi na celý život.

V rokoch 1930 - 1936 L.Veneny pôsobil v Pribete neďaleko Nových Zámkov. V tomto období už mal široko rozpracovaný šľachtiteľský materiál ozimnej a jarnej pšenice a jarného jačmeňa. Významnými odrodami vyšľachtenými v tomto období boli: ozimná pšenica **Pribetská č. 3** (povol. 1933) a **Pribetská červená** (1931), jarná pšenica **Pribetská osinatka** (1936) a **Pribetská holica** (1936) a jarný jačmeň **Pribetský hladkoosinatý** (1936). Ďalej rozvinul šľachtenie jarnej a ozimnej pšenice *Tr. durum*.

Pôsobenie v Náne (Štúrovo)

Šľachtiteľský materiál bol v r. 1937 presťahovaný na cirkevné majetky v Náne, kde intenzívne pracoval na tvorbe tvrdých pšeníc a v tomto období vyšľachtil celý rad ozimných a jarných kmeňov, ktoré dávali nádej na praktické uplatnenie. Odrody vyšľachtené L. Venénym, v porovnaní s vtedajšími maďarskými odrodami, sa dostávali na popredné miesto, dosahovali nadpriemerné úrody. (Poznámka: podľa Viedenského diktátu územie južného Slovenska bolo v r. 1938 pripojené k Maďarsku, teda aj oblasť, v ktorej v tom čase pôsobil L.Veneny, čo trvalo do r.1945).

Na jeseň 1943 šľachtiteľský materiál bol presunutý a vysiaty v Kvetnej pri Nových Zámkoch. Okrem obilnín mal začať aj so šľachtením zemiakov. V zimnom období v r. 1945 počas prechodu frontu bola veľká časť šľachtiteľského materiálu zničená, ako aj zariadenie šľachtiteľskej stanice.

Po skončení vojny pokračoval vo svojej šľachtiteľskej práci na cirkevných majetkoch v Aňale, kde sa zaoberal šľachtením jarnej pšenice *Tr. aestivum* a *Tr. durum*, jarného jačmeňa, zemiakov a kŕmnych cirokov. Bolo to dôležité obdobie aj z hľadiska šľachtenia melónov, lebo pozbieral bohatý východiskový materiál odrôd vodových a cukrových melónov.

V roku 1949 po znárodnení cirkevných majetkov L.Veneny so svojím šľachtením vstúpil do štátnych služieb. Šľachtiteľský materiál bol premiestnený na ŠM v Hubiciach. Nakoľko tu pôdne podmienky boli pre šľachtenie nevhodné, šľachtiteľské škôlky boli neskôr umiestnené na pozemkoch v Novom Trhu, vzdialenom od Hubíc 6 km. Hlavnou náplňou šľachtenia zostali naďalej jarné a ozimné tvrdé pšenice a jarný jačmeň.

(1936), and **Pribet awnless wheat** (1936), and the **Pribet smooth-awned** spring barley (1936). He further developed breeding of spring and winter wheat *Tr. durum*.

In 1937, the selection material moved to church estates at Štúrovo where he worked on formation of durum wheats, and in this period he selected a series of winter and spring lines which gave a hope for practical application. The varieties bred by L. Veneny, when compared with Hungary varieties of that period, attained prominent places, reached yields above the average. (Note: According to the Vienna dictation of 1938, the territory of South Slovakia was annexed to Hungary, then also the region where he lived and acted; this condition lasted until 1945).

In Autumn 1943, the breeding material was transferred and sown out at Kvetná near to Nové Zámky. In addition to cereals, he had to begin also to breed potatoes. In Winter of 1945, during the passage of the war front, a great part of the breeding material was destroyed, as well as the equipment of the plant breeding station.

After the war end, he continued in his breeding work at the church estates at Aňal where he dealt with breeding of spring wheat *Tr. aestivum* and *Tr. durum*, spring barley, potatoes, and fodder sorghum. This period was important also from the viewpoint of melons as he gathered a rich starting material of varieties of water-melons and musk-melons.

In 1949, after nationalization of church estates, L. Veneny entered State services with his breeding. The breeding material was transferred to the State Estates at Hubice. As soil conditions at Hubice were unsuitable for selection, the breeding nurseries were later placed at Nový Trh lands, 6 km from Hubice. The main target of selection consisted of spring and winter durum wheats and spring barley. Moreover, also breeding of water-melons and musk melons was enlarged, that of sunflower, lucerne, and sorghum. In this period he attracted to him further collaborators - L. RÁKOCI AND Ing. M. BARTALOS (1950).

Since 1952, improvement in Slovakia has been unified as to its organization, under the Regional Research Institute seating at Sládkovičovo, the head being Anton Piršel. As soil conditions at Hubice were not suitable at all for breeding, a more suitable locality was searched for. The farm at Solary was selected and in Autumn 1952 winter cereals were sown out. The provisional units were replaced by a new plant breeding station, which was put into operation in 1954.

L.Veneny was active at Solary until 1966 when as 78-year old he retired. He continued to be interested in breeding. He used to appear almost each day at the station ornurseries. He moved from Solary in 1972 to his relatives at Kľačno and he died there in 1975 when 87-year old

Okrem nich sa rozšírilo tiež šľachtenie vodových a cukrových melónov, slnečnice, lucerny a ciroku. V tomto období pritiahol k sebe ďalších spolupracovníkov - L. RÁKÓCIHO A Ing. M. BARTALOSA (1950).

Šľachtenie na Slovensku bolo od roku 1952 organizačne zjednotené pod Krajský výskumný ústav so sídlom v Sládkovičove, na čele s riaditeľom Antonom Piršelom. Nakoľko pôdne podmienky v Hubiciach vôbec neboli vhodné pre šľachtenie, hľadala sa vhodnejšia lokalita. Voľba padla na hospodárstvo ŠM v Solaroch, kde už na jeseň v roku 1952 boli vysiate oziminy. Namiesto provizórnych objektov postavili novú budovu šľachtiteľskej stanice, ktorá bola odovzdaná v roku 1954.

L.Veneny v Solaroch aktívne pracoval až do roku 1966, keď ako 78-ročný išiel do dôchodku. Aj potom sa však veľmi živo zaujímal o šľachtenie, takmer denne sa objavil na stanici, alebo v škôlkach.

Zo Solar sa v r. 1972 odsťahoval k príbuzným do Kľačna a tam zomrel v roku 1975 vo veku 87 rokov.

L.Veneny ešte v Solaroch vyšľachtiteľ ozimnú tvrdú pšenicu **Makaronka**, vodový melón **Dunaj** a cukrový melón **Solartur**

Najznámejším dielom jeho života bola práca so pšenícami *T. durum*. On ako prvý na svete vytvoril ozimné formy tohto druhu. Vyšľachtiteľ aj hladkoosinaté formy jačmeňa. Po druhej svetovej vojne rozvinul u nás skúšanie šľachtiteľského materiálu pšenice na pekársku a cestovinársku akosť, šľachtenie pšenice a melónu na vyšší obsah najdôležitejších aminokyselín a vitamínov.

L.Veneny bol hlavným zakladateľom šľachtiteľskej stanice v Solaroch. Urobil v šľachtení priekopnícku prácu, jeho myšlienky a predstavy sú ešte aj dnes veľmi moderné.

Za vykonanú prácu bol pri príležitosti 80-tych narodenín odmenený štátnym vyznamenaním "Za vynikajúcu prácu".

L.Veneny selected at Solary the winter durum wheat **Makaronka**, the water-melon **Dunaj** and the musk melon **Solartur**.

Works with wheats *T. durum* was the most known work in his life. As the first one in the world he formed winter forms of this species. He selected also smooth-awned forms of barley. After World War II, he developed in our country testing of wheat breeding material for baking and paste qualities, selection of wheat and melon to a higher contents of the most important amino acids and vitamins.

L. Veneny was the chief founder of the plant breeding station at Solary. He was a pioneer in selection. His ideas and thoughts are sometimes still today very modern.

He was awarded with the State distinction "For excellent work" when 80-year old.